

Barbara Krywoszejew
Fundacja Nowoczesna Polska
barbara.krywoszejew@nowoczesnapolska.org.pl

Formy współpracy Fundacji Nowoczesna Polska z bibliotekami

Streszczenie: Autorka opisuje wieloletnią współpracę Fundacji Nowoczesna Polska z bibliotekami polskimi. Podaje przykłady realizowanych programów, a także formy długofalowego wzajemnego oddziaływania.

Słowa kluczowe: Fundacja Nowoczesna Polska, współpraca z bibliotekami

W Fundacji Nowoczesna Polska wierzymy, że jedynie wolna kultura warta jest naszego zaangażowania i wsparcia, powszechne prawo do korzystania z informacji stanowi fundament demokracji, a domena publiczna powinna być zasadą, od której monopole informacyjne stanowią tylko wyjątek. Jesteśmy też przekonani, że szczególnie w dobie mediów cyfrowych wolność słowa i komunikacji potrzebują ciągłej ochrony. Dlatego tworzymy narzędzia dostępu do wolnych dóbr kultury, budujemy programy edukacji medialnej oraz walczymy o prawo do uczestnictwa w kulturze.

Najważniejsze prowadzone przez nas programy to:

1. Wolne Lektury – dajemy bezpłatny dostęp do zasobów kultury dzięki największej i najpopularniejszej w Polsce darmowej bibliotece cyfrowej,
2. Edukacja Medialna – realizujemy projekty umożliwiające podnoszenie kompetencji medialnych, informacyjnych i cyfrowych,
3. Prawo Kultury – pomagamy zrozumieć prawo autorskie i zasady stosowania wolnych licencji.

Biblioteki są naturalnym partnerem naszych działań, to między innymi do nich kierujemy nasze projekty i z nimi chcemy realizować wspólne cele!

Podobnie jak bibliotekom, tak i fundacji zależy na promocji czytelnictwa. Naszym podstawowym działaniem jest prowadzenie biblioteki cyfrowej Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>¹), w której znajduje się już ponad 5300 utworów literackich z domeny publicznej, a wśród nich pozycje z *Biblioteczki noblistów* (np. Wł. St. Reymonta i R. Kiplinga), *Biblioteczki polonisty* z utworami Asnyka, Byrona i Conrada, a także kolekcja „O prawach dziecka” ze zbiorem utworów Korczaka, „Stuleciem dziecka” Ellen Key i „Davidem Copperfieldem” Dickensa. Utwory zebrane w bibliotece cyfrowej dostępne są w formatach tekstowych: PDF, TXT, MOBI i ePUB, a część z nich także w postaci audiobooków i w formacie DAISY (dla osób niewidomych i niedowidzących). Udostępniane zasoby pochodzą z domeny publicznej (oznacza to, że majątkowe prawa autorskie do nich wygasły) lub zostały udostępnione na wolnej licencji, co pozwala na ich dowolny użytek. Można je pobierać, czytać, drukować, remiksować. Oprócz utworów literackich (a wśród nich pozycji z wszystkich gatunków literackich) w bibliotece Wolne Lektury umieściliśmy także 400 reprodukcji dzieł

¹ Wszystkie odesłania do stron internetowych przedstawiają wersję aktualną w dn. 24.05.2018 r.

sztuki, wśród których znajdują się m.in. „Kuropatwy” Chełmińskiego, „Bitwa pod Grunwaldem” Matejki i „Chochoły” Wyspiańskiego. Reprodukcje pochodzą z Muzeum Narodowego w Warszawie i zostały udostępnione w wysokiej rozdzielczości. Można je obejrzeć na stronie internetowej lub pobrać na swoje urządzenie, a następnie np. wydrukować lub wykorzystać fragmenty do stworzenia własnych gadżetów promocyjnych. Zbiór dzieł może być też materiałem ilustracyjnym do ogólnego kursu historii sztuki, może być wykorzystywany podczas lekcji języka polskiego w szkole lub lekcji bibliotecznych.

Ponadto realizujemy inne działania bezpośrednio skierowane do bibliotek. Przykładem jest zorganizowany w roku 2017 konkurs literacki „Trzy strony” skierowany specjalnie do Dyskusyjnych Klubów Książki, które działają głównie w bibliotekach. Konkurs zrealizowaliśmy wspólnie z Instytutem Książki z okazji roku Josepha Conrada Korzeniowskiego. Wyszliśmy z założenia, że twórczość tego autora może zainteresować czytelników niezależnie od wieku, a problematyka jego utworów jest wciąż aktualna. W ramach konkursu uczestnicy przygotowywali krótkie opowiadania zainspirowane cytatem z powieści *Jadro ciemności* Josepha Conrada: *Znałem go o tyle, o ile człowiek może poznać drugiego człowieka*. Jego celem było promowanie czytelnictwa w formie elektronicznej wśród dzieci i młodzieży, rozwijanie umiejętności posługiwania się poprawną polszczyzną przez uczniów, rozwój zainteresowania językiem polskim, promowanie twórczości literackiej oraz nowoczesnych sposobów jej rozpowszechniania.

II. 1. Konkurs literacki „Trzy strony”

Źródło: *Fundacja Nowoczesna Polska* [online]. [Dostęp 24.05.2018]. Dostępny w:
<https://nowoczesnapolska.org.pl/2017/12/06/poznalismy-zwyciezcow-konkursu-trzy-strony/>.

Drugim konkursem, w którym udział mogą wziąć biblioteki publiczne, ale także Dyskusyjne Kluby Książki i szkoły, jest „Misja – książka!”, realizowany wspólnie z Ridero IT Publishing sp. z o.o. W drugiej edycji konkursu (2017/2018) uczestnicy przygotowali opowiadania,

których wspólnym motywem był dom. Konkursy umożliwiają bibliotekom zachęcenie czytelników nie tylko do czytania, ale też do rozwijania swojej twórczości.

Naszym kolejnym celem, w realizacji którego znajdujemy sprzymierzeńca w bibliotekach, jest podnoszenie kompetencji medialnych, informacyjnych i cyfrowych przez prowadzenie edukacji medialnej. Jest ona przez nas rozumiana jako sposób na poprawę umiejętności niezbędnych do budowania aktywnego społeczeństwa obywatelskiego, a także proces przygotowania osób (kształtowanie ich wiedzy, umiejętności i postaw) do właściwego korzystania i rozumienia mediów. Podnoszenie tych kompetencji może mieć różnorodne cele: własnego rozwoju, komunikacji z innymi, bycia częścią i zmieniania społeczeństwa, a także utrzymywania ogólnego dobrostanu, co pomaga nam być szczęśliwym.

Aby umożliwić bibliotekom realizację działań z edukacji medialnej, realizujemy różnorodne szkolenia mające na celu równoczesne wzmacnianie wiedzy w zakresie edukacji medialnej i cyfrowej, rozwijanie kompetencji trenerskich, projektowanie działań edukacyjnych, a także budowanie sieci osób zainteresowanych tą tematyką. Do tej pory zrealizowaliśmy jedno szkolenie ogólnopolskie TEM – Trenerzy Edukacji Medialnej i jedno w Warszawie – WLEM: Warszawscy Liderzy Edukacji Medialnej. W ramach obu projektów uczestnicy oprócz udziału w szkoleniu poprowadzili zajęcia w swoich macierzystych instytucjach, na podstawie których przygotowali opisy dobrych praktyk, udostępniane obecnie w serwisie Edukacja Medialna (<http://edukacjamedialna.edu.pl>) w zakładce „Dla trenera”. Dobre praktyki mogą stać się inspiracją do realizacji podobnych działań w kolejnych bibliotekach! W zakładce dla trenera umieszczamy także różnorodne wskazówki i zasoby pozwalające na rozwijanie wiedzy i umiejętności w zakresie edukacji medialnej.

Il. 2. WLEM: Warszawscy Liderzy Edukacji Medialnej

Źródło: Fundacja Nowoczesna Polska. W: *Facebook* [online]. [Dostęp 24.05.2018]. Dostępny w: <https://www.facebook.com/pg/FundacjaNowoczesnaPolska2001/photos/>.

W ramach programu Edukacja Medialna prowadzimy serwis, w którym udostępniamy scenariusze do realizacji zajęć wzmacniających kompetencje medialne, informacyjne i cyfrowe dostosowane do różnych grup wiekowych. Edukacja medialna pozwala na rozwijanie umiejętności bezpiecznego, krytycznego i kreatywnego korzystania z mediów, które są kluczowe w budowaniu społeczeństwa informacyjnego. Naszym celem jest kształcenie świadomych użytkowników mediów. Przygotowywane materiały opieramy na „Katalogu kompetencji medialnych, informacyjnych i cyfrowych”, który został stworzony we współpracy z ekspertami. W tym roku we współpracy z sześcioma organizacjami z Europy przygotowaliśmy Europejski Standard Edukacji Medialnej dla osób pracujących z młodzieżą (www.emels.eu). Pozwala on na sprawdzenie swojej wiedzy i umiejętności, a także na odnalezienie materiałów, które pozwalają na rozwijanie kompetencji w danym zakresie.

Trzecim obszarem naszej działalności jest program Prawo Kultury. Aby pomóc w zrozumieniu prawa autorskiego i zasad stosowania wolnych licencji, uruchomiliśmy serwis informacyjny Prawo Kultury (<http://prawokultury.pl>), gdzie publikujemy teksty kluczowe dla debaty o prawie autorskim. Raz w tygodniu prawnik prowadzi dyżur telefoniczny, odpowiadając na pytania prawnicze, które można również zadać poprzez formularz (<http://prawokultury.pl/pierwsza-pomoc/pytanie/>) lub poszukać informacji w opublikowanych już odpowiedziach. Przygotowaliśmy także „Przewodnik po prawie autorskim”, stanowiący kompendium informacji z zakresu prawa autorskiego i wolnych licencji, jednocześnie prowadzimy szkolenia w tym obszarze tematycznym dla różnych instytucji, często realizując je w bibliotekach. Chcemy także budować przestrzeń dialogu nt. problematyki prawa autorskiego w ramach cyklicznej konferencji CopyCamp. Zależy nam na umożliwieniu przedstawienia różnych punktów widzenia dotyczących tej tematyki.

Il. 3. CopyCamp 2017 .

Źródło: *CopyCamp* [online]. [Dostęp 24.05.2018]. Dostępny w: <https://copycamp.pl/en/info/copycamp-2017-photo-gallery/>.

Jesteśmy przekonani, że wspólnie możemy zrobić więcej dla wzmacniania kompetencji medialnych i cyfrowych, poszerzania wiedzy o prawie autorskim – poznawania tego, jak ono działa w praktyce oraz dla rozwoju czytelnictwa. Zapraszamy serdecznie do korzystania z udostępnianych przez nas materiałów oraz do śledzenia naszych fanpage'y na Facebooku (<https://www.facebook.com/FundacjaNowoczesnaPolska2001/>; <https://www.facebook.com/wolnelektury/>).